

15de zondag door jaar C

Lc. 10, 25-37

We horen in de eerste lezing: het Woord (dat is het Woord Gods) is niet ver weg overzee, niet in de hemel, maar heel dicht bij. Het woord is in je mond en in je hart. Je kunt het dus volbrengen.

Over hoe dan dat Woord te volbrengen gaat het evangelie van vandaag: een wetgeleerde vraagt aan Jezus: “Meester, wat moet ik doen om het eeuwig leven te verwerven?” Deze wetgeleerde zit in elk geval op de goede weg, want hij begrijpt ten minste dat hij iets moet doen om het eeuwig leven te verwerven, dat het hem niet komt aanwaaien. Het is ook heel joods, want in het Jodendom wordt het juiste gedrag meestal belangrijker gevonden dan het juiste geloof. Jezus antwoordt hem met een wedervraag, over wat er in de wet geschreven staat. Een vraag naar de bekende weg, zouden wij zeggen, want als er iemand moet weten wat er in de wet staat dan is het wel een wetgeleerde. Hij geeft dan ook het juiste antwoord: God beminnen en de naaste als jezelf.

Toch stelt de wetgeleerde aan Jezus nog een vraag, namelijk: “Wie is dan mijn naaste?”

En daarop antwoordt Jezus met de beroemde parabel van de Barmhartige Samaritaan. En daarin keert Jezus de vraag van de wetgeleerde om: de vraag zou niet moeten zijn: “wie is mijn naaste?” maar “voor wie ben ik een naaste?”

De hoofdpersoon van de parabel is dan ook niet het slachtoffer van de overval: hij is naamloos, zomaar onderweg; er wordt niet eens bij verteld of het een jood is of niet. Nee, de hoofdpersonen zijn de drie mensen die het slachtoffer op hun weg tegenkomen. Zij zijn de naasten. Maar ze gedragen zich niet alle drie als zodanig. De priester en de leviet, die de wet toch zouden moeten kennen, de wet die voorschrijft om mensen in nood bij te staan, gaan aan het slachtoffer voorbij. Ze hebben blijkbaar belangrijker zaken aan het hoofd; misschien dienst in de tempel? Of moeten ze wellicht meer aardse zaken afhandelen? Hoe dan ook: ze hebben belangrijker dingen aan hun hoofd dan bijstand te geven aan iemand die dat op het moment het hardste nodig heeft.

De Samaritaan echter, iemand die ook de wet kent, maar buiten het jodendom staat en door de meeste Joden wordt veracht, past de wet op de enig juiste wijze toe. De joodse wetgeleerde kan niet anders dan dit tegenover Jezus te erkennen. De naaste is degene die mededogen kent; de naaste is degene die weet dat hijzelf ook kwetsbaar is en zich daardoor kan inleven in de nood van anderen en daarnaar handelt.

Zo naaste te zijn is, zoals we weten, niet eenvoudig. Het is meestal een lang leerproces waarin we eerst vele steken hebben laten vallen, mensen in de kou hebben laten staan, zoals de priester en de leviet deden. Dat hoeft nog geen ramp te zijn, wanneer we dat maar erkennen. Want dan mogen we erop vertrouwen dat we met Gods hulp in dit leerproces zullen groeien. Zullen uitgroeien tot mensen die begrijpen wat Martin Buber bedoelde toen hij het bijbelse liefdegebod als volgt vertaalde:

“Heb je naaste lief, want hij is zoals jij”. Amen.

Jan van de Laar, pastor